

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0526U000091

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 13-04-2026

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кошляк Михайло Анатолійович

2. Mikhailo A. Koshliak

Кваліфікація: к. пед. н., 13.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4597-299X

Вид дисертації: доктор наук

Аспірантура/Докторантура: ні

Шифр наукової спеціальності: 13.00.01

Назва наукової спеціальності: Загальна педагогіка та історія педагогіки

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 30-04-2026

Спеціальність за освітою: Диплом спеціаліста: Дніпропетровський державний інститут фізичної культури та спорту, спеціальність "Фізична культура", кваліфікація "Викладач фізичної культури. Тренер".

Місце роботи здобувача: КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ЦЕНТР ОЛІМПІЙСЬКОЇ ПІДГОТОВКИ З ДЗЮДО» ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ»

Код за ЄДРПОУ: 43462958

Місцезнаходження: проспект Івана Мазепи, Дніпро, Дніпровський р-н., 49017, Україна

Форма власності: Комунальна

Сфера управління: Департамент освіти і науки Дніпропетровської обласної державної адміністрації

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 23.053.02

Повне найменування юридичної особи: Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка

Код за ЄДРПОУ: 02125415

Місцезнаходження: вул. Шевченка, Кропивницький, Кропивницький р-н., 25006, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка

Код за ЄДРПОУ: 02125415

Місцезнаходження: вул. Шевченка, Кропивницький, Кропивницький р-н., 25006, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 14.09.93

Тема дисертації:

1. Теорія і практика фізичного виховання дітей та молоді в Україні другої половини XIX – XX століття у вітчизняному педагогічному дискурсі
2. Theory and Practice of Physical Education of Children and Youth in Ukraine in the Second Half of the 19th – 20th Century in the National Pedagogical Discourse

Реферат:

1. У дисертації здійснено цілісний і системний аналіз історико-педагогічних досліджень розвитку фізичного виховання дітей та молоді в Україні другої половини XIX – XX століття. Обґрунтовано теоретико-методологічні засади дослідження. Встановлено, що теорія і практика фізичного виховання дітей та молоді в Україні другої половини XIX – XX ст. у вітчизняному педагогічному дискурсі як окрема історико-педагогічна проблема не досліджувалась. У її розв'язанні застосовано комплекс наукових підходів: загальнонаукових (парадигмального, системного, синергетичного, культурологічного, аксіологічного) та конкретно-наукових (історіографічного, герменевтичного, історичної реконструкції педагогічного знання, історико-національного); принципів (історизму, єдності історичного й логічного, об'єктивності й усебічності,

цілісності, наступності й спадкоємності, міждисциплінарності); методів (загальнонаукових та історико-педагогічних). Основу джерельної бази дослідження склали: документи, що регулювали систему освіти та визначали особливості розвитку фізичного виховання дітей та молоді в досліджуваний період (підзаконні нормативно-правові акти (постанови) залежно від суб'єктів, які їх видали тощо); архівні документи; праці громадських діячів, педагогів другої половини XIX – XX ст., у яких розкриваються питання фізичного виховання дітей та молоді; монографії та дисертації, які є основним інформативним джерелом реконструкції історіографічного процесу з нагромадження наукових знань про теоретичні й практичні аспекти фізичного виховання дітей та молоді в Україні в означений період; дидактичні джерела: навчальні посібники, підручники; навчальні програми, плани; узагальнювальні праці, що розкривають генезу фізичного виховання дітей та молоді в Україні, колективні видання; періодичні видання. Кожна з груп джерел має власні змістові, інформаційні та інші характерні риси й виконує особливу функцію у формуванні та накопиченні наукового знання про історичний розвиток фізичного виховання дітей та молоді в Україні у другій половині XIX – XX ст. Проаналізовані в дисертаційному дослідженні праці систематизувались за трьома основними підходами: хронологічному, проблемно-тематичному, персоніфікованому. Здійснено періодизацію розвитку історико-педагогічних досліджень теорії і практики фізичного виховання дітей та молоді в Україні у досліджуваний період та виокремлено чотири основні періоди: становлення (друга половина XIX – 1917 р.); міжвоєнний (1918–1930-і рр.); тоталітарний (1940–1980-і рр.); модернізаційно-плюралістичний (1991 р. – початок XXI ст.). Кожний із вищезазначених періодів має свої суттєві відмінності в характері підходів до історико-педагогічного дискурсу, у змісті та напрямках досліджень різних теоретичних й практичних аспектів розвитку фізичного виховання дітей та молоді в Україні, які зумовлені соціально-економічними, суспільно-політичними та соціально-культурними реаліями тих часів, коли здійснювалися дослідження. Особливого значення набуває аналіз освітніх парадигм властивих цим періодам; із їх зміною відбулися трансформації у наукових пошуках учених. Схарактеризовано особливості нагромадження наукових знань про розвиток фізичного виховання дітей та молоді та проаналізовано дослідження з окремих напрямів фізичного виховання. Аналіз стану наукової розробленості проблеми свідчить про те, що з середини XIX ст. й до початку XXI ст. йшов поступальний процес нагромадження наукових знань про теорію і практику фізичного виховання дітей та молоді України у другій половині XIX – XX ст. У своїй сукупності науковий доробок сучасних учених окреслює ключові підходи та загальну модель вивчення фізичного виховання дітей та молоді в досліджуваний період. Узагальнено дослідження вітчизняних учених, присвячені освітній діяльності та творчому доробку педагогічних персоналій, які здійснили вагомий внесок у розвиток фізичного виховання дітей та молоді. Виявлено низку праць, у яких схарактеризовано внесок педагогів-просвітників у розвиток фізичного виховання дітей та молоді та проаналізовано їхню роль у становленні й розвитку вітчизняної системи фізичного виховання; ці праці містять вагомий фактологічний матеріал щодо місця фізичного виховання молодого покоління в їх творчій спадщині. Розкрито історико-педагогічні рефлексії щодо становлення та розвитку професійної підготовки вчителів фізичної культури. Встановлено, що модернізаційно-плюралістичний період є найпродуктивнішим за кількістю праць, присвячених історії розвитку професійно-педагогічної підготовки вчителів фізичного виховання у другій половині XIX – XX ст., що дає підстави стверджувати, що сучасні українські науковці зробили вагомий внесок у дослідження цієї проблеми. Ключові слова: фізичне виховання, фізична культура, здоров'язбереження, фізкультурно-масова робота, фізкультурно-спортивний рух, професійна підготовка вчительських кадрів з фізичного виховання, педагогічні персоналії, історія вітчизняної педагогічної думки, історіографія, вітчизняний педагогічний дискурс.

2. The dissertation reveals and comprehensively characterizes historical and pedagogical studies of domestic scholars on the development of physical education of children and youth in Ukraine in the second half of the 19th – 20th century. The theoretical and methodological foundations of the research are substantiated. It has been established that the theory and practice of physical education of children and youth in Ukraine in the second half of the 19th – 20th centuries within the national pedagogical discourse has not previously been studied as a separate historical and pedagogical problem. To solve it, a complex of scientific approaches was applied: general

scientific (paradigmatic, systemic, synergetic, cultural, axiological) and specific scientific (historiographical, hermeneutic, historical reconstruction of pedagogical knowledge, historical-national); principles (historicism, unity of historical and logical, objectivity and comprehensiveness, integrity, continuity and succession, interdisciplinarity); methods (general scientific and historical-pedagogical). The source base of the research includes: documents regulating the education system and determining the peculiarities of the development of physical education of children and youth during the studied period (by-laws, normative legal acts depending on issuing authorities, etc.); archival documents; works of public figures and educators of the second half of the 19th – 20th centuries addressing issues of physical education; monographs and dissertations as key sources for reconstructing the historiographical process of accumulating scientific knowledge on theoretical and practical aspects of physical education; didactic sources (manuals, textbooks, curricula, plans); generalizing works revealing the genesis of physical education in Ukraine; collective publications; periodicals. The analyzed works were systematized according to three main approaches: chronological, problem-thematic, and personalized. The periodization of the development of historical and pedagogical studies of the theory and practice of physical education of children and youth in Ukraine during the studied period has been carried out, identifying four main periods: formation (second half of the 19th century – 1917); interwar (1918–1930s); totalitarian (1940s–1980s); modernization-pluralistic (1991 – early 21st century). Each of these periods has significant differences in approaches to historical and pedagogical discourse, content, and research directions regarding various theoretical and practical aspects of physical education development, determined by socio-economic, socio-political, and socio-cultural realities of the respective times. The analysis of educational paradigms characteristic of these periods is of particular importance, as their transformation influenced the scientific inquiries of researchers. The features of the accumulation of scientific knowledge on the development of physical education of children and youth are characterized, and studies on specific areas of physical education are analyzed. The analysis of the state of scientific development shows a progressive accumulation of knowledge on the theory and practice of physical education of children and youth in Ukraine from the mid-19th century to the early 21st century. The collective scholarly work outlines key approaches and a general model for studying physical education in the specified period. The studies of domestic scholars devoted to the educational activity and creative heritage of pedagogical figures who made significant contributions to the development of physical education are summarized. A number of works have been identified that characterize the contribution of educators to the development of physical education and analyze their role in the formation and development of the national system of physical education; these works contain substantial factual material on the place of physical education in their creative heritage. Historical and pedagogical reflections on the formation and development of professional training of physical education teachers are revealed. It has been established that the modernization-pluralistic period is the most productive in terms of the number of works devoted to the history of professional pedagogical training of physical education teachers in the second half of the 19th – 20th centuries, which allows us to assert that modern Ukrainian scholars have made a significant contribution to the study of this problem. Keywords: physical education, physical culture, health preservation, mass physical culture work, physical culture and sports movement, professional training of physical education teachers, pedagogical personalities, history of national pedagogical thought, historiography, national pedagogical discourse.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Dzhurynskyi P., Broiakovskyi O., Tsviakh O., Koshliak M., Turchak A., & Zalizniak A. Innovative dimension of effectiveness in physical education student learning. *Amazonia Investiga*. 2023. № 12 (72). Pp. 167–179. DOI : <https://doi.org/10.34069/AI/2023.72.12.15>
- Babachuk Y., Mysiv V., Rodikov V., Ivanenko O., & Koshliak M. Physical education of students in the conditions of distance education. *Amazonia Investiga*. 2024. № 13(75). Pp. 185–196. DOI : <https://doi.org/10.34069/AI/2024.75.03.16>
- Asauliuk I., Lisenchuk G., Koshliak M., Kindrat V., & Prudivus N. La educación física como herramienta para la intervención social. *Experiencias, escenarios comunitarios y posibilidades. Interacción y Perspectiva*. 2025. № 15(3). Pp. 660–671. DOI : <https://doi.org/10.5281/zenodo.16910397>
- Кошляк М. А. Теорія і практика фізичного виховання дітей та молоді: історико-педагогічний дискурс. Сучасна освіта в Україні: особливості розвитку в умовах воєнного стану та повоєнні перспективи: колективна монографія [електронне видання] / за заг. редакцією проф. Я. В. Галети : наук. ред. проф. Т. Я. Довга. Дніпро : Середняк Т. К., 2024. С. 345–364. DOI : <https://doi.org/10.36550/978-617-8139-92-6>
- Кошляк М. А. Проблема збереження та зміцнення здоров'я дітей: історико-педагогічний дискурс. *Наукові записки. Серія : Педагогічні науки. Кропивницький : ЦДУ ім. В. Винниченка*, 2022. Вип. 206. С. 146–150. DOI : <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2022-1-206-146-150>
- Кошляк М. А. Проблеми фізичного виховання в історії педагогічної думки (друга половина XIX століття). *Наукові записки. Серія : Педагогічні науки. Кропивницький : ЦДУ ім. В. Винниченка*, 2022. Вип. 207. С. 171–175. DOI : <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2022-1-207-171-175>
- Кошляк М. А. Організаційні аспекти становлення та розвитку фізкультурно-масової роботи з молоддю в кінці XIX – на початку XX століття. *Наукові записки. Серія : Педагогічні науки. Кропивницький: ЦДУ ім. В. Винниченка*, 2023. Вип. 209. С. 213–217. DOI : <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2022-1-209-213-217>
- Кошляк М. А. Проблема виховання фізичної культури учнів в педагогічній спадщині В. Сухомлинського. *Наукові записки. Серія : Педагогічні науки. Кропивницький : ЦДУ ім. В. Винниченка*, 2024. Вип. 212. С. 179–182. DOI : <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2024-1-212-179-182>
- Кошляк М. А. Проблема фізичного виховання дітей та молоді в системі позашкільних закладів в рецепції сучасних українських дослідників. *Наукові записки. Серія : Педагогічні науки. Кропивницький : ЦДУ ім. В. Винниченка*, 2024. Вип. 213. С. 331–335. DOI : <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2024-1-213-331-335>
- Кошляк М. А. Підготовки майбутніх учителів фізичної культури до професійної діяльності в наукових дослідженнях. *Наукові записки. Серія : Педагогічні науки. Кропивницький : ЦДУ ім. В. Винниченка*, 2024. Вип. 214. С. 207–210. DOI : <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2024-1-214-207-210>
- Кошляк М. А. Підготовка спортсменів у закладах спортивного профілю у наукових дослідженнях *Наукові записки. Серія : Педагогічні науки. Кропивницький : ЦДУ ім. В. Винниченка*, 2024. Вип. 215. С. 187–191. DOI : <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2024-1-215-187-191>
- Кошляк М. А. Способи оптимізації фізичного виховання студентів закладів вищої освіти: педагогічний дискурс. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. Суми : Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка*, 2024. № 5 (139). С. 325–333. DOI : <https://doi.org/10.24139/2312-5993/2024.05/325-333>
- 13. Кошляк М. А. Сутнісні характеристики феномену «фізична культура» у наукових дослідженнях. *Наукові записки. Серія : Педагогічні науки. Кропивницький : ЦДУ ім. В. Винниченка*, 2024. Вип. 216. С. 373–377. DOI : <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2024-1-216-373-377>
- Кошляк М. А. Особливості організації спортивно-масової роботи з учнівською молоддю в Україні в наукових рефлексіях вітчизняних учених. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. Суми : Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка*, 2024. № 6 (140). С. 69–81. DOI : <https://doi.org/10.24139/2312-5993/2024.06/069-081>

- Кошляк М. А. Проблема здоров'язбереження у вітчизняній педагогіці. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. Запоріжжя : Класичний приватний університет, 2024. № 97. С. 8–12. DOI: <https://doi.org/10.32782/1992-5786.2024.97.1>
- Кошляк М. А. Фізичне виховання дітей та молоді в педагогічній спадщині К. Д. Ушинського. Наукові записки. Серія : Педагогічні науки. Кропивницький: ЦДУ ім. В. Винниченка, 2024. Вип. 217. С. 207–210. DOI : <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2025-1-217-207-210>
- Кошляк М. А. Поняття «фізичне виховання» у вітчизняних наукових рефлексіях. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. Запоріжжя : Класичний приватний університет, 2025. № 98. С. 8–12. DOI : <https://doi.org/10.32782/1992-5786.2025.98.1>
- Кошляк М. А. Розвиток фізичного виховання в Україні в другій половині ХХ століття як предмет вивчення науковців. Наукові записки. Серія : Педагогічні науки. Кропивницький : ЦДУ ім. В. Винниченка, 2024. Вип. 218. С. 347–350. DOI : <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2025-1-218-347-350>
- Кошляк М. А. Проблема фізичного виховання, збереження та зміцнення здоров'я в педагогічній спадщині Г. Ващенко: історіографічний огляд. Наукові записки. Серія : Педагогіка і психологія. Вінниця : ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2025. Вип. 81. С. 75–79. DOI : <https://doi.org/10.31652/2415-7872-2025-81-75-79>
- Кошляк М. А. Історико-педагогічні аспекти розвитку фізичної культури та спорту в Україні в другій половині ХХ століття. Психолого-педагогічні проблеми сучасної школи. Умань : Візаві, 2025. № 1 (13). С. 54–59. DOI : [https://doi.org/10.31499/2706-6258.1\(13\).2025.330206](https://doi.org/10.31499/2706-6258.1(13).2025.330206)
- Кошляк М. А. Фізичне виховання дітей і молоді у вітчизняній педагогічній думці другої половини ХІХ – початку ХХ століття: сучасні дослідження та інтерпретації. Наукові записки [Укр. держ. університету імені Михайла Драгоманова]. Серія: Педагогічні науки. Київ : Видавничий дім «Гельветика», 2025. Вип. 160. С. 77–85. DOI : <https://doi.org/10.31392/NZ-udu-160.2025.10>
- Кошляк М. А. Місце фізичного виховання молодого покоління в творчій спадщині А. Макаренка: історіографія питання. Наукові записки. Серія : Педагогічні науки. Кропивницький : ЦДУ ім. В. Винниченка, 2025. Вип. 219. С. 274–278. DOI : <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2025-1-219-274-278>

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0116U003481

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Конох Анатолій Петрович

2. Anatolii Konokh

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4283-9317

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Запорізький національний університет

Код за ЄДРПОУ: 02125243

Місцезнаходження: вул. Університетська, Запоріжжя, Запорізький р-н., 69011, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Лазаренко Наталія Іванівна

2. Nataliia I. Lazarenko

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-3556-8849

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського

Код за ЄДРПОУ: 02125094

Місцезнаходження: вул. Острозького, Вінниця, Вінницький р-н., 21100, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Лелека Віталій Миколайович

2. Vitaliy M. Leleka

Кваліфікація: д.пед.н., доц., 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-5680-7784

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова

Код за ЄДРПОУ: 02066753

Місцезнаходження: проспект Героїв України, Миколаїв, Миколаївський р-н., 54007, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: 04умс1w90

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ткаченко Андрій Володимирович
2. Andriy V. Tkachenko

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4408-2653

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Код за ЄДРПОУ: 31035253

Місцезнаходження: вул. Остроградського, Полтава, Полтавський р-н., 36003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Окольніча Тетяна Володимирівна
2. Tetiana V. Okolnycha

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3740-2495

Додаткова інформація: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/GNM-8878-2022>;
<https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216926941>

Повне найменування юридичної особи: Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка

Код за ЄДРПОУ: 02125415

Місцезнаходження: вул. Шевченка, Кропивницький, Кропивницький р-н., 25006, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кучай Тетяна Петрівна
2. Tetiana P. Kuchai

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3518-2767

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II

Код за ЄДРПОУ: 22112656

Місцезнаходження: площа Кошута, Берегове, Березівський р-н., 90202, Україна

Форма власності: Приватна/недержавна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Філоненко Оксана Володимирівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Філоненко Оксана Володимирівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Абрамова Оксана Віталіївна, к.пед.н., доц.

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна